

Er gaat niets boven Groningen

Eén van de redacteurs van de Grunopost, John Tolsma, realiseerde zich enkele jaren geleden dat de stad en de provincie Groningen, filatelistisch gezien, genoeg aanknopingsmogelijkheden bieden om een thematische verzameling op te zetten. Alleen nog maar uitgaande van bestaande Nederlandse zegels publiceerde hij in 1999 een opzet in de Grunopost. Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de Philatelisten Vereniging Groningen heeft Hans Reus deze opzet verder uitgewerkt.

In dit artikel worden de aspecten van stad en provincie (Stad en Ommelanden) beschreven zoals deze zijn weergegeven op (stads)post-zegels en op herdenkingsblokken. Ook wordt stilgestaan bij een aantal speciale stempels dat gebruikt is bij karakteristieke gebeurtenissen.

Ook nu weer blijkt: "Er gaat niets boven Groningen".

Algemeen.

Groningen is een van de twee noordelijke provincies van Nederland en wordt ingeklemd door de Waddenzee in het noorden, door Duitsland in het oosten en door de provincies Drenthe en Friesland in het zuiden resp. westen.

Afb. 1

Afb. 2

Het wapen van de provincie Groningen (afb. 1), de vlag en het volks-lied staan afgebeeld op de provinciezegels (afb. 2). De provincie Groningen heeft een oppervlakte van $\pm 2800 \text{ km}^2$ en heeft ca 600.000 inwoners van wie er 200.000 in de stad Groningen wonen.

Groningen is niet direct een toeristische provincie bij uitstek, maar er komen toch jaarlijks duizenden bezoekers naar toe voor een korter of langer verblijf, van wie veel uit Duitsland. In het hoofdstuk toerisme wordt hier nader op ingegaan.

Ontstaan.

Groningen is veroverd op de zee. Door aanslibbing (afb. 3) en drooglegging van polders en van de Lauwerszee is het huidige Groningen gevormd. De drooglegging (als onderdeel van de deltawerken) en dijk aanleg/dijkversterking staat op diverse zegels afgebeeld (afb. 3-6).

Afb. 3 t/m 6,

Ook de zegels m.b.t. de deltawerken kunnen in het kader van landwinning en bescherming van het achterland niet onvermeld blijven (afb. 7-9).

Afb. 7a

Afb. 7b

Afb. 8

Afb. 9

Middelen van bestaan.

Gezien de aard van de grondsoort lag het voor de hand dat de landbouw één van de belangrijkste bronnen van inkomsten zou worden. De Groninger Maatschappij van Landbouw (afb. 10) heeft een belangrijke rol gespeeld bij de ontginning van het nieuwe, op de zee veroverde land.

Afb. 10

Verder laten afb. 11 en 12 zien op welke wijze nieuw gewonnen land omgezet wordt tot landbouwgrond. Ook in het provincievelletje van Groningen (afb. 13) komt de landbouw aan

bod met de afbeeldingen van Sicco Mansholt en het Hoge Land. Direct gelieerd aan de landbouw zijn de suikerfabrieken, de strokartonfabrieken en de aardappelzetmeelfabrieken in de provincie. De naam W.A. Scholten is direct verbonden met de aardappelzetmeelindustrie. Er is zelfs een stoomschip (1874) geweest dat zijn naam droeg (afb. 14), maar dat helaas al op zijn eerste reis verging.

Afb. 11

Afb. 12

Afb. 13

Afb. 14

Naast de landbouw speelde ook de scheepsbouw een belangrijke rol (afb. 15). Wie kent niet de zijwaartse tewaterlating van coasters en binnenvaartschepen (afb. 16-17) vanaf de werven aan het Winschoterdiep? De scheepvaart lag de Groningers na aan het hart. Reeds in het jaar 1642 reisde Abel Tasman vanuit het Groningse Lutjegast als eerste naar het huidige Nieuw-Zeeland en Australië en bracht grote delen hiervan in kaart. De deelstaat Tasmanië werd naar Abel Tasman genoemd (afb. 18-19). De gemeente Grootegast, waar Lutjegast deel van uit maakt, heeft Abel Tasman zelfs in haar stempel opgenomen (afb. 20).

Afb. 15

Afb. 16

Afb. 17

Afb. 18

Afb. 19

Afb. 20

De provincie Groningen en met name de stad Groningen was het centrum van de kustvaart die vooral gericht was op Scandinavië en Engeland (afb. 21). Getuigen hiervan zijn de verschillende pakhuizen in de stad die nog de namen dragen van havens aan de Oostzee en de Ierse Zee. Ook Veendam was eens een zeehaven. Wat het aantal schepen betrof zelfs de grootste haven van Nederland! Door aanslibbing en inpoldering is deze zeehaven echter verloren gegaan. De naam Veendam is in de zeevaartwereld niet geheel verdwenen, getuige het feit dat in 1923 een passagiersschip met deze naam werd gedoopt (afb. 22)

Afb. 21

Afb. 22

Nieuwe locaties dienden zich als haven aan, zoals Delfzijl (afb. 23) en de Eemshaven (afb. 24). De Eemshaven zou moeten uitgroeien tot de derde zeehaven van Nederland, maar deze verwachting is tot op heden nog niet uitgekomen. Er vaart in het toeristenseizoen wel dagelijks een boot naar het Duitse waddeneiland Borkum.

Met het oog op de Groninger kustvaart werd in Delfzijl een zeevaartschool opgericht (afb. 25), die nog steeds zeelieden opleidt, maar nu voor de grote vaart. De laatste jaren is er veel belangstelling gekomen voor de historische zeilvaart, zoals de "Sail"-manifestaties welke hebben plaatsgevonden in o.a. Amsterdam (afb. 26-27). Harlingen en Delfzijl (afb. 28) en zijn afgebeeld op stadspostzegels van Delfzijl (afb. 29-30). Deze manifestaties zijn uitgegroeid tot grote evenementen en trekken vele honderduizenden bezoekers.

Afb. 23

Afb. 24

Afb. 25

Afb. 26

Afb. 27

Naast de landbouw en de scheepvaart zorgt ook de dienstverlening voor een bijdrage aan de werkgelegenheid en de

economie. Door het spreiden van rijksdiensten over de regio's werd het hoofdkantoor van PTT-post naar Groningen verhuisd. Er werd een nieuw onderkomen gebouwd (afb. 31 en 32) en ter verfraaiing van het kantoorgebouw werden kunstenaars, zoals Per Kirkeby, gevraagd een bijdrage te leveren (afb. 33). Helaas bleef de directie van de PTT maar kort in Groningen en was men weer snel terug in de randstad. Wel bleef de filatelistische dienst in Groningen gevestigd.

Afb. 28

Afb. 29

Afb. 30

Afb. 31

Afb. 32

Afb. 33

De ontdekking van een enorme aardgasbel in Groningen heeft Nederland veel voorspoed opgeleverd. Het hoofdkantoor van de Gasunie werd in Groningen gebouwd. Vanuit dit zenuwcentrum wordt het gas uit de Slochter gasbel, alsmede geïmporteerd gas gedistribueerd (afb. 34-35). De naweën van het oppompen van gas zijn thans merkbaar in de vorm van aardbevingen, die veel schade en grote onrust in het

gebied veroorzaken. De roep om de aardgaswinsten meer aan Groningen toe te delen wordt steeds sterker.

Afb. 34

Afb. 35

Toerisme/recreatie.

Afb. 36

Naast de reeds eerder genoemde zeilvaart biedt de zee ook andere recreatieve mogelijkheden. De Waddenzee biedt de toerist vanuit Pieterburen het wadlopen aan (afb. 36) terwijl in Pieterburen ook de zeehondencrèche is gevestigd (afb. 37-39). De zeehondenopvang is uniek in zijn soort en trekt jaarlijks veel bezoekers. In 2010 werd de Waddenzee bestempeld tot werelderfgoed (afb. 40).